

PROMOTIE VAN GENEESMIDDELEN EN MEDISCHE HULPMIDDELEN

REEKS GEZONDHEIDSRECHT

Redactie: Tom Balthazar

Filip Dewallens

Thierry Vanswevelt (Voorzitter)

PROMOTIE VAN
GENEESMIDDELEN EN
MEDISCHE HULPMIDDELEN

Eugenie Syx

Promotie van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen
Eugenie Syx

© 2017 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

Coverfoto: Science Photo Library / Alamy Stock Photo

ISBN 978-94-000-0850-2
D/2017/7849/53
NUR 822

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

VOORWOORD

Het is een bijzonder genoegen het voorwoord te mogen schrijven bij dit boek, de commerciële versie van het proefschrift dat Eugenie Syx op 23 december 2016 met succes verdedigde aan de KU Leuven.

Dit boek raakt een maatschappelijk bijzonder relevant onderwerp: de inspraak van de consument bij geneesmiddelen en medische hulpmiddelen. Steeds vaker gaat de patiënt / consument immers zelf op zoek naar gezondheidsinformatie en de promotie van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen speelt daarbij een belangrijke rol.

Dit onderzoek is ontstaan vanuit de vaststelling dat bijzonder uitgebreide specifieke Europese reglementering de promotie van geneesmiddelen regelt, terwijl de verwante medische hulpmiddelen op vandaag voornamelijk aan nationale, uiteenlopende wetgeving zijn onderworpen. In dit boek gaat Eugenie Syx dan ook op zoek naar basisprincipes voor een Europees regelgevend kader voor commerciële communicatie van medische hulpmiddelen.

Eugenie Syx verwerpt daarbij een zuiver paternalistische aanpak en kiest voor maximale inspraak voor de zorgconsument, gecombineerd met een optimale bescherming van zijn gezondheid. Dit zijn de uitgangspunten in haar zoektocht naar een aangepast regelgevend kader voor medische hulpmiddelen. Ze gaat daarbij na of de reglementering van commerciële communicatie bij geneesmiddelen kan gebruikt worden als bron van inspiratie voor de medische hulpmiddelen, steeds rekening houdend met de verschillen tussen medische hulpmiddelen en geneesmiddelen.

Het beantwoorden van deze centrale onderzoeksvraag vraagt eerst en vooral een duidelijk beeld van de consument/patiënt. Reeds hierin is dit boek vernieuwend. Het schetst zeer duidelijk het verglijdende onderscheid tussen consument en patiënt en het stelt het huidige consumentenbeeld in het consumentenrecht in vraag. Dat consumentenbeeld gaat immers nog steeds zeer sterk uit van een rationele consument, de *'homo economicus'*, een beeld dat in de gedragswetenschappen nochtans sterk wordt bekritiseerd. Eugenie Syx kiest in haar proefschrift voor een alternatief referentiepunt, dat van de zorgconsument of de *'homo sapiens'*. Een alternatieve benchmark die wél rekening houdt met de inzichten vanuit de gedragswetenschappen.

Ze analyseert daarnaast de verschillende factoren die een invloed hebben op de promotie van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen: het product, de plaats en de prijs; de '4 P's' uit de marketingliteratuur. Heel wat aandacht – en kritische reflectie – gaat naar de definitie van een geneesmiddel en van een medisch hulpmiddel en naar de afbakeningsproblemen met grensproducten zoals voedingsmiddelen en cosmetica.

De kern van dit onderzoek is natuurlijk de analyse van de regels over de commerciële communicatie bij geneesmiddelen en medische hulpmiddelen. In deel III van dit boek vindt de lezer niet alleen een grondige analyse van de Europese en Belgische reglementering over commerciële communicatie van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen. Daarnaast is er ook ruime aandacht voor de aanpak in de V.S. Daar geldt immers een veel liberaler systeem, met een verschillende classificatie en een veel grotere vrijheid om promotie te voeren, zeker voor 'over the counter' geneesmiddelen. Het Amerikaanse systeem blijkt ook meer aandacht te besteden aan de 'homo sapiens'. De keuze voor de vergelijking met een rechtssysteem met fundamenteel andere uitgangspunten bleek bijzonder nuttig bij de evaluatie van het Europese systeem. Dit rechtsvergelijkende onderzoek kon mede worden uitgevoerd dankzij een door het FWO gefinancierd onderzoeksverblijf aan de universiteit van Pittsburgh.

In een laatste deel analyseert Eugenie Syx de pertinentie en de proportionaliteit van de huidige reglementering. Ook hierin is dit onderzoek vernieuwend. Eugenie Syx houdt immers rekening met de onderzoeksresultaten van empirische studies naar de invloed van reclamefenomenen op het gedrag van de consument / patiënt. Haar onderzoek bracht haar er uiteindelijk toe om enerzijds te pleiten voor een relatief verregaande deregulering van de reglementering rond promotie van geneesmiddelen. Anderzijds stelt ze ook voor om bepaalde medische hulpmiddelen net sterker te reguleren en vooral om deze regulering te harmoniseren. Ze maakt daarbij een nuttig onderscheid tussen medische hulpmiddelen die zoek- of ervaringsgoederen zijn en medische hulpmiddelen die post-ervaringsgoederen zijn. Alleen voor deze laatste categorie pleit ze voor verdergaande, geharmoniseerde regulering.

Dit proefschrift werd geschreven binnen het onderzoeksinstituut 'Consument Concurrentie en Markt', maar het overstijgt de grenzen van de expertise van dit centrum. Dit onderzoek vroeg immers ook een grondige kennis van het farmaceutische recht. Dit was alleen mogelijk dankzij de deskundige begeleiding van professor Stefaan Callens, co-promotor van dit proefschrift.

Dit boek is alles wat een goed proefschrift moet zijn, het is vernieuwend, duidelijk in zijn onderzoeksmethode en afbakening, helder geschreven en het neemt duidelijk stelling in. Het reikt nieuwe categorieën en alternatieve definities aan.

De verworven inzichten en de gebruikte methode, met aandacht voor de gedragswetenschappen, zijn niet alleen relevant voor de promotie van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen. Ook in andere domeinen van het Europees recht wordt nog bijzonder vaak voor informatie als methode van bescherming gekozen. Ook voor deze domeinen betekent dit boek een nuttige en nodige bijdrage aan het wetenschappelijk debat. Dit boek is echter niet alleen een nuttige bijdrage aan de rechtswetenschap. Ook wie in de praktijk in contact komt met de marketing van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen, zal in dit boek een grondig en handig naslagwerk vinden.

Dit proefschrift en dit boek is tot slot geen eindpunt. Volgens T. Veblen geldt dat *‘the outcome of any serious research can only be to make two questions grow where only one grew before’*. Dit is misschien net iets te sterk geformuleerd, maar we gaan graag akkoord dat ernstig onderzoek zijn beperkingen expliciteert en aangeeft waar er nog ruimte is voor verder onderzoek. Ook aan deze vereiste voldoet dit proefschrift. Eugenie Syx geeft duidelijk aan dat er nog ruimte is voor vervolgonderzoek, onder meer naar de impact van de distributiekanaalen en de prijs op de inspraak en de gezondheid van de zorgconsument. Ook daartoe is dit proefschrift een belangrijke aanzet en we hopen dan ook dat het de weerklink krijgt die het verdient.

Kortrijk – Leuven, 15 juni 2017
Evelyne Terryn

DANKWOORD

Dit is de commerciële uitgave van het proefschrift “Promotie van medische hulpmiddelen – juridische analyse op basis van het geneesmiddelenrecht”, dat ik op 22 december 2016 aan de KU Leuven verdedigd heb. De examenjury werd voorgezeten door em. prof dr. Jos Monballyu (KU Leuven) en de jury werd gevormd door promotor prof. dr. Evelyne Terryn (KU Leuven), co-promotor prof. dr. Stefaan Callens (KU Leuven), prof. dr. Steven Lierman (KU Leuven), prof. dr. Geneviève Schamps (UCL) en prof. dr. Marie-Hélène Schutjens (Universiteit Utrecht). Bronnen zijn bijgehouden tot oktober 2016, maar hangende rechtszaken en aangenomen wetgeving werden voor deze editie bijgewerkt tot juni 2017.

Hoewel een doctoraat schrijven een eenzaam werk is, stond ik er niet alleen voor. Mijn dank gaat in de eerste plaats uit naar Evelyne, die me na het afronden van mijn masterthesis vroeg of ik al plannen had voor het volgende jaar en of ik al eens gedacht had aan een doctoraat. Ze gaf me steeds alle vrijheid, zowel om de inhoud van mijn proefschrift te bepalen, als om deel te nemen aan andere academische activiteiten. Ook was ze altijd bereid om actief mee te denken en menig knelpunt is met haar hulp iets duidelijker geworden.

Ook aan Stefaan ben ik grote dank verschuldigd. Toen ik hem contacteerde met de vraag of hij co-promotor wou zijn bij een proefschrift over geneesmiddelenreclame, stelde hij voor om mijn onderzoek uit te breiden naar medische hulpmiddelen. Verder slaagde hij er met zijn praktijkachtergrond ook iedere keer opnieuw in om me te wijzen op actuele problemen en ontwikkelingen.

Ook mijn overige juryleden wil ik bedanken voor hun bereidwilligheid en tijd en waardevolle opmerkingen. In het bijzonder Steven, die tevens lid was van mijn begeleidingscommissie en die samen met prof. dr. Bert Keirsbilck niet alleen oprecht enthousiasme voor mijn onderwerp toonde, maar ook waardevolle input leverde.

Inhoudelijk kwam dit onderzoek verder ook tot stand met dank aan de input van de onderzoekers van het Center for Bioethics and Health Law van de University of Pittsburgh die bevestigden dat er effectief geen eenduidig antwoord bestaat op de vraag of publieksreclame voor geneesmiddelen op voorschrift positief of negatief is.

Ook Mieke Goossens en Charlotte Weyne, juristen bij beMedTech en Pharma.be wil ik danken voor hun tijd en input.

Verder wil ik ook de professoren en personeelsleden van de onderzoekseenheid economisch recht van de KU Leuven bedanken voor de aangename sfeer en ondersteuning. Hetzelfde geldt voor (ex-)collega's en vrienden (niet-exhaustief en in willekeurige volgorde): Pieter, Johan, Thomas, Stijn, Pim, Leen, Caro, Gillis, Michaël, Sophie, Sanne, Joke, Karel-Jan, Christophe, Richard, Jasper, Line, Filip, Frederic, Jasper, Tine, Hanne Lore, Willem, Angelo en Eduoard.

Ook buiten de Valk voelde ik me ondersteund en ik wil dan ook mijn vrienden bedanken. In het bijzonder Sofie die klankbord speelde zonder thuis te zijn in het recht of in de medische wereld en Heleen en Liederik die als respectievelijk apotheker en dokter met plezier hun ervaringen en kennis deelden. Ook mijn vrienden uit de Rotaract van Kortrijk, Brussel en wereldwijd die altijd klaar stonden om mijn gedachten te verzetten en Hernan, Virginia en Gerardo die vanuit Argentinië supporterden.

Last, but not least, mijn ouders, aan wie ik alles te danken heb. Mijn broers, schoonzussen, schoonouders en Thierry, mijn partner in alle zinnen van het woord.

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
<i>Dankwoord</i>	ix
<i>Afkortingen</i>	xxiii
<i>Lexicon</i>	xxix

Inleiding	1
I. Situering onderzoek – <i>status questionis</i>	1
i) Geneesmiddelen en medische hulpmiddelen	1
ii) Marketing en promotie	4
II. Doel onderzoek, uitgangspunten en centrale onderzoeksvraag	6
III. Subonderzoeksvragen en structuur onderzoek	9
IV. Methode	12
V. Context onderzoek: enkele kenmerken van de marketingstrategie van de farmaceutische en medische-hulpmiddelenondernemingen	13
i) Inleiding	13
ii) Het marketingmodel van de farmaceutische sector	14
iii) Het marketingmodel in de MedTech sector	20

DEEL 1.

TERMINOLOGIE EN METHODE: DE ZORGCONSUMENT EN COMMERCIEËLE COMMUNICATIE

Inleiding	25
------------------------	----

Hoofdstuk 1.

De zorgconsument: de link tussen de patiënt en de consument	27
--	----

1.1. Inleiding	27
1.2. Wie is de consument?	27
1.2.1 Algemene beschouwingen	27
a) Van een economisch naar een juridisch concept van consument	27
b) De grondslag van consumentenbescherming	30
c) Consumentenbeelden	32
d) Conclusie algemene beschouwingen	33

1.2.2	De consument in het Europese recht	33
a)	Definitie consument	33
b)	De gemiddelde en de kwetsbare consument	35
c)	Het gezondheidsbelang van de consument	37
1.2.3.	De consument in het Belgische recht	42
1.3.	Wie is de patiënt?	43
1.3.1.	Algemene beschouwingen	43
a)	Naar een juridisch concept van patiënt	43
b)	Definitie van de patiënt en patiëntenbeelden	45
c)	Conclusie algemene beschouwingen	47
1.3.2.	De patiënt in het Europese recht	47
1.3.3.	De patiënt in het Belgische recht	49
1.4.	De zorgconsument: is elke patiënt een consument?	51
1.4.1.	De zorgconsument	51
1.4.2.	De zorgconsument- <i>homo sapiens</i>	52
	Tussenbesluit	55

Hoofdstuk 2.

Commerciële communicatie of promotie: element van de marketingmix ... 59

2.1.	Inleiding	59
2.2.	Communicatiebeperkingen beperken grondrechten	60
2.2.1.	Communicatie, informatie en het informatiemodel	60
a)	Het doel van communicatie	60
b)	Het informatiemodel	62
c)	Kritiek op paternalistische maatregelen	64
2.2.2.	Nood aan communicatiebeperkingen	66
a)	Inleiding	66
b)	Ondernemersvrijheid	67
c)	Eigendomsrecht	74
d)	Gelijke behandeling	75
e)	Het recht op informatie en vrije meningsuiting	76
f)	Het voorzorgsbeginsel	80
g)	Conclusie en <i>ratio</i> reclamebeperkingen	83
2.2.3.	Commerciële communicatie en het financieel evenwicht van de sociale zekerheid	86
2.3.	Commerciële communicatie: rechtvaardiging definitie	88
2.3.1.	Inleiding	88
2.3.2.	Verklaring van de afbakening	89
a)	Enkel niet-verplichte mededelingen	89
b)	Enkel communicatie van de industrie	91
2.3.3.	Rechtvaardiging keuze eigen werkdefinitie	96
a)	Vergelijking met juridische terminologie	96
b)	Terminologie uit de marketing	97

2.3.4. Inhoud van commerciële communicatie	99
a) Activiteiten: meer dan mededelingen	99
b) Zowel verkoopbevorderende als niet-verkoopbevo- rende communicatie	101
Tussenbesluit	102

DEEL 2.

FACTOREN DIE EEN INVLOED HEBBEN OP DE COMMUNICATIE: PRODUCT, PRIJS EN PLAATS

Inleiding	107
------------------------	-----

Hoofdstuk 1.

Het geneesmiddel	113
-------------------------------	-----

1.1. Inleiding.....	113
1.2. Het geneesmiddel in het Europese Unierecht	114
1.2.1. Afbakening geneesmiddel: de geïndustrialiseerde genees- middelen bestemd om in de handel te brengen.....	114
a) Inleiding	114
b) Onderverdeling volgens producent	115
c) Onderverdeling volgens bestemming	116
1.2.2. Definitie geneesmiddel	117
a) Definitie uit het Communautair Wetboek Genees- middelen	117
b) Geneesmiddelen volgens het functiecriterium: het geneesmiddel naar werking.....	119
c) Het functiecriterium en afbakeningsproblemen: grond- stoffen en grensproducten	120
d) Geneesmiddelen volgens het aandieningscriterium: het geneesmiddel naar presentatie	123
e) Nepgeneesmiddelen	123
f) Homeopathische geneesmiddelen	125
g) Gezondheidsclaims en medische claims	129
h) Conclusie omtrent de definities.....	136
1.2.3. Onderverdelingen van geneesmiddelen	137
a) Inleiding	137
b) OTC-geneesmiddelen en geneesmiddelen op voorschrift .	138
c) Terugbetaalbare geneesmiddelen	139
d) Substitueerbaarheid van geneesmiddelen	140
1.3. De definities in de Belgische wetgeving	146
1.3.1. Draagwijdte communautaire definitie van het geneesmiddel en het geneesmiddel op voorschrift.....	146

a)	Inleiding	146
b)	Definitie van geneesmiddel: volledige harmonisatie	146
c)	Appreciatiemarge bij de invulling van de definitie	148
1.3.2.	Communautaire definities in de Belgische wetgeving	150
a)	Definities	150
b)	Afbakeningsproblematiek en consumentenbescherming ..	152
c)	Uitbreiding toepassingsgebied	154
Tussenbesluit	.....	154

Hoofdstuk 2.

Het medisch hulpmiddel .....

2.1.	Inleiding	159
2.2.	Het medisch hulpmiddel in het Europese recht	159
2.2.1.	Definitie en indeling	159
a)	Drie instrumenten en de juridische levenscyclus	159
b)	Definitie medisch hulpmiddel	162
c)	Voorbeelden en indeling volgens klasse	163
d)	Eigen indeling volgens wie de medische hulpmiddelen gebruikt	164
2.2.2.	Afbakening: geneesmiddel of medisch hulpmiddel	165
a)	Kwalificatie als geneesmiddel of medisch hulpmiddel: criteria	165
b)	Medische claims	169
c)	Verschillende kwalificatie in verschillende lidstaten	170
2.2.3.	Geplande wijzigingen: de verordeningen over medische hulpmiddelen	175
2.3.	Het medisch hulpmiddel in het Belgische recht	179
Tussenbesluit	.....	180

Hoofdstuk 3.

De aflevering van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen .....

3.1.	Inleiding	183
3.2.	De aflevering van geneesmiddelen in het Europese recht: nauwe- lijks harmonisatie	183
3.2.1.	Inleiding	183
3.2.2.	Rechtspraak Hof van Justitie over de apotheek	185
3.3.	België: Principeel afleveringsmonopolie van de apotheker	189
3.3.1.	Principe 1: aflevering door de apotheker	189
3.3.2.	Principe 2: persoonlijke aflevering	192
3.3.3.	Principe 3: aflevering in de apotheek	193

3.4. Grensoverschrijdende verkoop: aanknopingspunten.....	197
3.5. De aflevering van medische hulpmiddelen in het Europese recht	199
3.6. België: Principe van de vrije aflevering bij medische hulpmiddelen ...	200
Tussenbesluit	202

Hoofdstuk 4.

De prijs van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen	205
---	------------

4.1. Inleiding.....	205
4.2. De prijs van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen in het Europese recht.....	205
4.3. Prijs en terugbetaling van geneesmiddelen in België.....	212
4.3.1. Ruime prijscontrole	212
4.3.2. Terugbetaling van geneesmiddelen.....	215
4.3.3. Prijs en terugbetaling van medische hulpmiddelen in België... ..	217
Tussenbesluit	220

DEEL 3.

HET REGELGEVINGSKADER VAN COMMERCIEËLE COMMUNICATIE

Inleiding	225
------------------------	------------

Hoofdstuk 1.

Commerciële communicatie over geneesmiddelen in het Europese en in het Belgische recht	227
---	------------

1.1. Inleiding.....	227
1.2. Instrumenten die van toepassing zijn op de commerciële commu- nicatie over geneesmiddelen.....	227
1.2.1. Europese instrumenten.....	227
a) Titels VIII en VIII <i>bis</i> van het Communautair Wetboek Geneesmiddelen.....	227
b) Wisselwerking met andere Europese instrumenten	229
c) Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten.....	230
d) Richtlijn Elektronische Handel.....	232
e) Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken en Richtlijn Reclame.....	233
f) Richtlijn Consumentenrechten.....	235
g) Richtlijn Patiëntenrechten en Dienstenrichtlijn.....	236
h) Richtlijn Prijsaanduiding.....	236
i) Intellectuele eigendomsrecht.....	237
j) Primair recht	239
1.2.2. Belgische instrumenten.....	239

1.3.	Definities: commerciële communicatie, reclame en voorlichting	241
1.3.1.	Definities in het Communautair Wetboek Geneesmiddelen . . .	241
	a) Inleiding	241
	b) Geneesmiddelenreclame: conceptualisering en structuur .	241
	b) Het materieel element	243
	c) Het intentionele element: publicitair doel	246
	d) Besluit definitie geneesmiddelenreclame.	253
	e) Voorlichting	255
	f) Conclusie voorlichting	261
1.3.2.	Definities in het Belgische recht.	262
	a) Omzetting definitie geneesmiddelenreclame	262
	b) Onderscheid met voorlichting en voorbeelden uit de rechtspraak	263
	c) Informatiecampagnes	266
1.4.	Regelgeving over commerciële communicatie die geen genees- middelenreclame is.	268
1.4.1.	Voorlichting in het Europese recht	268
1.4.2.	Voorlichting in het Belgische recht	271
	a) Informatiecampagnes	271
	b) Andere voorlichting	272
1.5.	Geneesmiddelenreclame: fundamentele regels	273
1.5.1.	Fundamentele regels in het Communautair Wetboek Geneesmiddelen: artikel 87	273
	a) Indeling.	273
	b) Regel 1: enkel geneesmiddelenreclame voor vergunde geneesmiddelen (art. 87.1)	275
	c) Regel 2: reclame moet in overeenstemming zijn met de kenmerken van het product, niet misleidend zijn en objectief zijn (art. 87.2 en 87.3)	275
1.5.2.	Omzetting in België van de fundamentele regels	279
1.6.	Geneesmiddelenreclame gericht op het publiek (publieksreclame)	282
1.6.1.	Inleiding.	282
1.6.2.	Publieksreclame voor geneesmiddelen op voorschrift.	284
	a) Regel in Europa	284
	b) De grijze zones.	286
	c) Uitbreiding naar psychotrope en verdovende middelen en terugbetaalbare geneesmiddelen	287
	d) Omzetting in België	288
1.6.3.	Publieksreclame voor OTC-geneesmiddelen.	290
	a) Regel in Europa: in principe toegelaten.	290
	b) Communautair Wetboek Geneesmiddelen: concrete eisen.	290

c)	Communautair Wetboek Geneesmiddelen: verboden	293
d)	Omzetting in België	298
1.7.	Geneesmiddelenreclame gericht op professionele zorgverleners	303
1.7.1.	Inleiding.	303
1.7.2.	Algemene regels	304
a)	Artikelen 91 en 92 Communautair Wetboek Geneesmiddelen	304
b)	Omzetting in België en rechtspraak.	307
1.7.3.	Specifieke regels over artsenbezoekers	309
a)	Artikel 93 Communautair Wetboek Geneesmiddelen	309
b)	Omzetting in België	310
1.7.4.	Specifieke regels over monsters	314
a)	Artikel 96 Communautair Wetboek Geneesmiddelen	314
b)	Omzetting in België	315
1.7.5.	Specifieke regels over gastvrijheid en gunstvertoon.	316
a)	Artikelen 93 en 94 Communautair Wetboek Geneesmiddelen	316
b)	Omzetting in België	318
c)	Prijzen, marges en kortingen.	322
1.8.	Toezicht op de commerciële communicatie.	323
1.8.1.	Inleiding.	323
1.8.2.	Toezicht door de houder van de vergunning.	324
a)	Communautair Wetboek Geneesmiddelen.	324
b)	Omzetting in België	325
1.8.3.	Toezicht door de lidstaten.	325
a)	Regels Communautair Wetboek Geneesmiddelen.	325
b)	Toezicht in België.	327
c)	Grensoverschrijdende problematiek.	330
1.8.4.	Sunshine Acts	334
a)	Begrip	334
b)	In Europa	336
c)	In België	337
1.8.5.	Zelfregulering van Europese farmaceutische handelsorganisaties.	337
a)	Rol van zelfregulering conform het Communautair Wetboek Geneesmiddelen	337
b)	Zelfregulering en gedragscodes: begrip.	338
c)	Relevante handelsorganisaties in Europa	341
d)	Relevante handelsorganisaties in België	346
e)	De Jury voor Ethische Praktijken inzake Reclame (JEP)	355
	Tussenbesluit	357

Hoofdstuk 2.

Commerciële communicatie over medische hulpmiddelen in het

Europese en Belgische recht 363

2.1. Inleiding 363

2.2. Medische hulpmiddelen: beperkt regelgevingskader in Europa 364

    2.2.1. Toepasselijke regelgeving 364

        a) Geen specifieke regels, beperkte regels in de toekomst 364

        b) Toepassing van de normale reclameregels 365

    2.2.2. Zelfregulering en soft law 366

        a) MedTech Europe 366

        b) mHealth code 367

2.3. Belgisch recht: voornamelijk zelfde regels als voor geneesmiddelen 369

    2.3.1. Toepasselijke Belgische wetgeving 369

        a) *Lex specialis*-bepalingen 369

        b) *Leges generales* 374

    2.3.2. Zelfregulering in België: beMedTech (UNAMEC) 376

2.4. Nood aan Europese *lex specialis* bepalingen 380

    2.4.1. Inleiding 380

    2.4.2. Bevoegdheid Europese Unie 380

    2.4.3. Juridische nood? Beknopte vergelijking met Nederland,
Frankrijk, Spanje en het VK 385

        a) Inleiding 385

        b) Spanje 385

        c) Het Verenigd Koninkrijk 390

        d) Nederland 390

        e) Frankrijk 392

        f) Conclusie 396

    2.4.4. Reële nood? 396

    2.4.5. Welk instrument? 398

Tussenbesluit 400

Hoofdstuk 3.

Commerciële communicatie over geneesmiddelen en medische

hulpmiddelen in de VS 403

3.1. Inleiding 403

3.2. Farmaceutisch recht in de VS 404

    3.2.1. Wetgeving met reclameregels 404

    3.2.2. Vormen van communicatie over geneesmiddelen:
        advertising en *labeling* 407

    3.2.3. FDA: verdere onderverdelingen 410

3.2.4.	Geneesmiddelen op voorschrift en OTC-geneesmiddelen: onderscheid	415
3.2.5.	Samenvatting – Te bestuderen regels	417
3.3.	Commerciële communicatie over OTC-geneesmiddelen	418
3.3.1.	Overzicht	418
3.3.2.	Regel 1: Niet misleidend (verbod op <i>false advertisement</i>)	419
3.3.3.	Regel 2: <i>Prior substantiation</i> (anterioriteitsvereiste van het bewijs)	421
3.3.4.	Regel 3: Geen oneerlijke praktijken	424
3.3.5.	<i>Promotional labeling</i>	426
3.3.6.	Zelfregulering	427
3.3.7.	Vergelijking met Europa	427
3.4.	Commerciële communicatie over geneesmiddelen op voorschrift	429
3.4.1.	Overzicht	429
3.4.2.	Verplichte vermeldingen	430
3.4.3.	<i>Promotional labeling</i>	436
3.4.4.	Monsters en andere vormen van verkooppromotie	437
3.4.5.	Toezicht	438
3.4.6.	Zelfregulering	440
3.4.7.	Conclusie	444
3.5.	Medische hulpmiddelen in de VS	445
3.5.1.	<i>Restricted</i> en <i>unrestricted devices</i>	445
3.5.2.	<i>Advertising</i> en <i>promotional labeling</i>	447
3.5.3.	Zelfregulering	449
3.5.4.	Conclusie	450
3.6.	Antifraudewetgeving: Anti-Kickback Statute en Obamacare	451
	Tussenbesluit	455

DEEL 4.

EVALUATIE EN BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Inleiding	461
----------------------------	-----

Hoofdstuk 1.

Kenmerken van de medische hulpmiddelen en de medische-hulpmiddelenmarkt	467
--	-----

1.1. Inleiding	467
1.2. Relevante kenmerken van medische hulpmiddelen	467
1.3. Relevante kenmerken van de medische-hulpmiddelenmarkt	470
Tussenbesluit	471

Hoofdstuk 2

Evaluatie regels commerciële communicatie	473
2.1. Inleiding	473
2.2. Onderscheid tussen zorgverleners en publiek	474
2.3. Fundamentele regels uit het Communautair Wetboek Geneesmiddelen	477
2.4. Analyse regels over zorgverleners als verplichte informatietussenpersonen in het Communautair Wetboek Geneesmiddelen	478
2.4.1. Inleiding: informatietussenpersonen als beschermingsmethode	478
2.4.2. Verplicht gebruik van informatietussenpersonen bij OTC-geneesmiddelen	480
2.4.3. Verbod op verkooppromotie	482
2.4.4. Reclameregels	490
2.4.5. Conclusie bij geneesmiddelen	499
2.5. Analyse regels reclame gericht op de consument	506
2.5.1. Verkooppromotie, geneesmiddelen en de consument	506
2.5.2. DTCA: (het verbod op) publieksreclame voor geneesmiddelen	517
a) Inleiding	517
b) De <i>ratio</i> en beperkingen	517
c) De impact van DTCA: voor- en nadelen	525
d) Conclusie	532
2.5.3. Alternatief: verbod op misleiding, informatieverplichtingen en waarschuwingen – vergelijking met informatiecampagnes	535
a) Inleiding	535
b) Verboden	536
c) Waarschuwingen	541
d) Informatieverplichtingen	547
e) Vergelijking met informatiecampagnes	553
Tussenbesluit	558

Hoofdstuk 3

Toepassing op de medische hulpmiddelen	563
3.1. Inleiding	563
3.2. Basisprincipes	563
Tussenbesluit	568

Algemeen besluit	571
I. Inleiding: wat, hoe en waarom?	571
II. Onderzoeksresultaten Deel 1	573
III. Onderzoeksresultaten Deel 2	575
IV. Onderzoeksresultaten Deel 3	578
V. Onderzoeksresultaten Deel 4	582
<i>Lijst geraadpleegde & geciteerde literatuur</i>	587
<i>Trefwoordenregister</i>	635

AFKORTINGEN

CFR	Code of Federal Regulations
CHPA	Consumer Healthcare Products Association
Claimsverordening	Verordening (EG) Nr. 1924/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 inzake voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen, <i>Pb.L.</i> 30 december 2006, afl. 404, 9-25
Code voor deontologie	MDEON, “Code voor deontologie” van 24 november 2014
Communautair Wetboek Geneesmiddelen	De gecoördineerde versie van de richtlijn 2001/83/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 november 2001 tot vaststelling van een Communautair Wetboek Geneesmiddelen betreffende geneesmiddelen voor menselijk gebruik, <i>Pb.L.</i> 28 november 2001, afl. 311, 67-121 van 16 november 2012
Dienstenrichtlijn	Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt, <i>Pb.L.</i> 27 december 2006, afl. 376, 36-68
EGA code	EGA, “Code of conduct on interactions with the healthcare community”, Adopted by the EGA General Assembly on 9th December 2014, version 1 van februari 2015
eHealth wet	Wet van 21 augustus 2008 houdende oprichting en organisatie van het eHealth-platform en diverse bepalingen, <i>BS</i> 13 oktober 2008
EMA	Europees Geneesmiddelenbureau
FAGG	Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten
FDA	Food and Drugs Administration
FDCA	Food, Drug and Cosmetic Act
FTC	Federal Trade Commission
FTCA	Federal Trade Commission Act
Geneesmiddelenwet	Wet van 25 maart 1964 op de geneesmiddelen, <i>BS</i> 17 april 1964

GVU-wet	Wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen gecoördineerd op 14 juli 1994, <i>BS</i> 27 augustus 1994
Handvest	Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie
HCP Code	EFPIA, “EFPIA HCP code. EFPIA code on the promotion of prescription-only medicines to, and interactions with healthcare professionals”, final consolidated version 2013 approved by the General Assembly of 6 June 2014
HCP/HCO code	EFPIA, “EFPIA HCP/HCO disclosure code. EFPIA code on disclosure of transfers of value from pharmaceutical companies to healthcare professionals and healthcare organisations”, consolidated version 2014 approved by the General Assembly of 6 June
INN	International Non-proprietary Name
IVD’s	Medische hulpmiddelen voor in-vitrodiagnostiek
JEP	Jury voor Ethische Praktijken inzake reclame
KB Actieve Implan- teerbare Medische Hulpmiddelen	KB van 15 juli betreffende de actieve implanteerbare medische hulpmiddelen, <i>BS</i> 1 augustus 1997
KB Geneesmiddelen- reclame	KB van 7 april 1995 betreffende de voorlichting en de reclame inzake geneesmiddelen voor menselijk gebruik, <i>BS</i> 12 mei 1995
KB IVD’s	KB van 14 november 2001 betreffende medische hulpmiddelen voor in-vitro diagnostiek, <i>BS</i> 12 december 2001
KB medische hulpmid- delen	KB van 18 maart 1999 betreffende de medische hulpmiddelen, <i>BS</i> 14 april 1999
KB Meldpunt	KB van 10 juni 2006 tot instelling van het meldpunt bedoeld in artikel 10, § 5 van de wet van 25 maart 1964 op de geneesmiddelen, <i>BS</i> 17 juli 2006
KB Monsters	KB van 11 januari 1993 tot vaststelling van de voorwaarden waaronder geneesmiddelen voor menselijk gebruik in de vorm van monsters overhandigd mogen worden, <i>BS</i> 30 januari 1993
KB nr. 78	KB nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, <i>BS</i> 14 november 1967
KB Onderrichting Apothekers	KB van 21 januari 2009 houdende onderrichtingen voor de apothekers, <i>BS</i> 30 januari 2009

KB van 21 december 2001	KB van 21 december 2001 tot vaststelling van de procedures, termijnen en voorwaarden inzake de tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen in de kosten van farmaceutische specialiteiten, <i>BS</i> 29 december 2001
OTC	Over-the-counter
Pharma Code voor Deontologie	PHARMA.BE, “Code voor deontologie”, gewijzigd door de Algemene Vergadering van 28 maart 2014
PhRMA	Pharmaceutical Research and Manufacturers of America
Richtlijn Actieve Implanteerbare Medische hulpmiddelen	Richtlijn 90/385/EEG van de Raad van 20 juni 1990 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de lidstaten inzake actieve implanteerbare medische hulpmiddelen, <i>Pb.L.</i> 20 juli 1990, afl. 189, 17-90
Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten	Richtlijn 2010/13/EU van het Europees Parlement en de Raad van 10 maart 2010 betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake het aanbieden van audiovisuele mediadiensten (Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten), <i>Pb.L.</i> 15 april 2010, afl. 95, 1-24
Richtlijn Consumentenrechten	Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van richtlijn 91/13/EEG van de Raad en van richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van richtlijn 85/577/EEG en van richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad, <i>Pb.L.</i> 22 november 2011, afl. 304, 64-88
Richtlijn Elektronische Handel	Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt (“richtlijn inzake elektronische handel”), <i>Pb.L.</i> 17 juli 2000, afl. 178, 1-16
Richtlijn Geneesmiddelenreclame	Richtlijn 92/28/EEG van de Raad van 31 maart 1992 betreffende reclame voor geneesmiddelen voor menselijk gebruik <i>Pb.L.</i> 30 april 1992, afl. 113, 13-18

Richtlijn IVD's	Richtlijn 98/79/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 oktober 1998 betreffende medische hulpmiddelen voor in-vitrodiagnostiek, <i>Pb.L.</i> 7 december 1998, afl. 331, 1-37
Richtlijn Medische Hulpmiddelen	De gecoördineerde versie van de richtlijn 93/42/EEG van de Raad van 14 juni 1993 betreffende medische hulpmiddelen, <i>Pb.L.</i> 27 juli 1993, afl. 169, 1-43
Richtlijn Medische Voeding	Richtlijn 1999/21/EG van de Commissie van 25 maart 1999 betreffende dieetvoeding voor medisch gebruik, <i>Pb.L.</i> 7 april 1999, afl. 91, 29-36
Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken	Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/450/EEG van de Raad, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en van Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad, <i>Pb.L.</i> 11 juni 2005, afl. 149, 22-39
Richtlijn Patiëntenrechten	Richtlijn 2011/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2011 betreffende de toepassing van de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg, <i>Pb.L.</i> 4 april 2011, afl. 88, 45-65
Richtlijn Prijsaanduiding	Richtlijn 98/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 1998 betreffende de bescherming van de consument inzake de prijsaanduiding van aan de consument aangeboden producten, <i>Pb.L.</i> 18 maart 1998, afl. 80, 27-31
Richtlijn Reclame	Richtlijn 2006/114/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 inzake misleidende en vergelijkende reclame, <i>Pb.L.</i> 27 december 2006, afl. 376, 21-27
Richtlijn Televisie-Omroepactiviteiten	Richtlijn van de Raad van 3 oktober 1989 betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lidstaten inzake de uitoefening van televisie-omroepactiviteiten, <i>Pb.L.</i> 17 oktober 1989, afl. 298, 23-30
The Medicines for Europe Code	MEDICINES FOR EUROPE, "Medicines for Europe Code of Conduct on Interactions with the Healthcare Community"

Transparantierichtlijn	Richtlijn 89/105/EEG van de Raad van 21 december 1988 betreffende de doorzichtigheid van maatregelen ter regeling van de prijsstelling van geneesmiddelen voor menselijk gebruik en de opnemng daarvan in de nationale stelsel van gezondheidszorg, <i>Pb.L.</i> 11 februari 1989, afl. 40, 8-11
USC	United States Code
Verordening Geneesmiddelen Voor Geavanceerde Therapie	Verordening (EG) nr. 1394/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 13 november 2007 betreffende geneesmiddelen voor geavanceerde therapie en tot wijziging van richtlijn 2011/83/EG en verordening (EG) nr. 726/2004, <i>Pb.L.</i> 10 december 2007, afl. 324, 121- 137
Verordening Medische Hulpmiddelen	Verordening (EU) 2017/745 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2017 betreffende medische hulpmiddelen, tot wijziging van Richtlijn 2001/83/EG, Verordening (EG) nr. 178/2002 en Verordening (EG) nr. 1223/2009, en tot intrekking van Richtlijnen 90/385/EEG en 93/42/EEG van de Raad, <i>Pb.L.</i> 5 mei 2017, afl. 117, 1-175
Verordening IVD's	Verordening (EU) 2017/746 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2017 betreffende medische hulpmiddelen voor in-vitrodiagnostiek en tot intrekking van Richtlijn 98/79/EG en Besluit 2010/227/EU van de Commissie, <i>Pb.L.</i> 5 mei 2017, afl. 117, 176-332
Vlaams Mediadecreet	Decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, <i>BS</i> 30 april 2009
VS	Verenigde Staten
Waals Mediadecreet	Decreet van 14 juli 1997 houdende het statuut van de Radio-Télévision belge de la Communauté française (RTBF), <i>BS</i> 28 augustus 1997
WER	Wetboek economisch recht
Wet Gezondheidszorgberoepen	Gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, <i>BS</i> 18 juni 2015
Wet op het Fonds voor Medische Ongevallen	Wet van 31 maart 2008 betreffende de vergoeding van de schade als gevolg van gezondheidszorg, <i>BS</i> 2 april 2010
Wet Patiëntenrechten	Wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt, <i>BS</i> 26 september 2002

WHO

WMPC

World Health Organization

Wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en
consumentenbescherming, *BS* 12 april 2010

LEXICON

Deze lijst bevat een omschrijving van enkele begrippen die vaak terugkomen in dit onderzoek

<i>Advertising</i>	Dit is in de VS de verkoopbevorderende communicatie die geen <i>labeling</i> is.
Bescherming van de gezondheid van de consument	Dit is de gezondheidsbescherming die verder gaat dan de bescherming van de volksgezondheid <i>sensu stricto</i> . De graad van bescherming kan variëren volgens land.
Bescherming van de volksgezondheid <i>sensu stricto</i>	Betreft de gezondheidsbescherming die onontbeerlijk is en die dus overal zou moeten bestaan.
Commerciële communicatie	Wijst op alle niet-verplichte communicatie die uitgaat van farmaceutische en medische hulpmiddelenondernemingen.
De 4 P's	Wijst op de 4 P's van de marketingmix: product, plaats, prijs en promotie. De combinatie bepaalt welke strategie ondernemingen gebruiken om consumenten en distributeurs te beïnvloeden in hun beslissing tot aankoop.
De industrie	Hieronder verstaan we ondernemingen uit de farmaceutische en medische hulpmiddelen industrie zoals producenten, importeurs en tussenhandelaars.
De P-plaats	Duidt het element plaats aan uit de marketingmix en wijst op de distributiekkanalen van producten.
De P-prijs	Duidt het element prijs aan uit de marketingmix en wijst op de prijs die betaald moet worden voor het aangeboden product.
De P-product	Duidt het element product aan uit de marketingmix en wijst op het goed of de dienst die een bepaalde onderneming aanbiedt.
De P-promotie	Duidt het element promotie aan uit de marketingmix en wijst op de communicatie over het aangeboden product.
Europese recht of Europese regels	Duiden op de regels van het recht van de Europese Unie.

Geneesmiddel	Dit zijn de geïndustrialiseerde geneesmiddelen die bestemd zijn om in de handel te brengen.
Geneesmiddel naar presentatie	Of geneesmiddel volgens het presentatiecriterium: <i>Elke enkelvoudige of samengestelde substantie die bij de mens kan worden gebruikt of aan de mens kan worden toegediend om hetzij fysiologische functies te herstellen, te verbeteren of te wijzigen door een farmacologisch, immunologisch of metabolisch effect te bewerkstelligen, hetzij om een medische diagnose te stellen.</i>
Geneesmiddel naar werking	Of geneesmiddel volgens het functiecriterium: <i>Elke eenvoudige of samengestelde substantie, aangediend als hebbende therapeutische of profylactische eigenschappen met betrekking tot ziekten bij de mens.</i>
Geneesmiddel op voorschrift	Dit is een geneesmiddel dat enkel met een voorschrift van een arts kan worden afgeleverd.
Geneesmiddelenreclame	Is de reclame over geneesmiddelen zoals gedefinieerd in het Communautair Wetboek Geneesmiddelen.
Generiek geneesmiddel	Of een kopie of een generisch geneesmiddel. Dit is volgens de Europese wetgever: <i>een geneesmiddel met dezelfde kwalitatieve en kwantitatieve samenstelling aan werkzame stoffen en dezelfde farmaceutische vorm, waarvan de biologische equivalentie met het referentiegeneesmiddel is aangetoond.</i>
Grensproduct	Grensproducten zijn producten die door een overlapping van definities voldoen aan meer dan één wettelijke productdefinitie.
Handelsvergunning	Gebruiken we als synoniem voor vergunning voor het in de handel brengen.
<i>Homo economicus</i>	Staat tegenover <i>homo sapiens</i> . Drukt de consument uit die de beste keuze maakt wanneer hij over alle informatie beschikt.
<i>Homo sapiens</i>	Staat tegenover <i>homo economicus</i> . Drukt de reële consument uit die handelt met <i>biases</i> in zijn denken.
<i>Information overload</i>	Duidt erop dat de consument te veel informatie krijgt en bijgevolg niet in staat is om de informatie te verwerken en een beslissing te nemen op basis van die informatie.
<i>Labeling</i>	Dit is de communicatie in de VS die een directe relatie heeft met het product dat verkocht wordt en het heeft een informerend doel. Is het doel niet louter informerend, maar ook verkoopbevorderend, dan is er sprake van <i>promotional labeling</i> .

MedTech-industrie	Komt van <i>medical technologies</i> en duidt de medische hulpmiddelenondernemingen aan.
<i>Off-label use</i>	Duidt het gebruik van een geneesmiddel voor andere therapeutische doeleinden dan waarvoor een handelsvergunning is verkregen aan.
Optimale bescherming van de gezondheid	Impliceert een aanvaardbaar niveau van risico's voor de gezondheid. M.b.t. commerciële communicatie over geneesmiddelen en medische hulpmiddelen betekent een aanvaardbaar niveau van risico's dat de commerciële communicatie geen onnodig of foutief gebruik bevordert.
OTC-geneesmiddel	Dit is een geneesmiddel dat zonder voorschrift van een arts kan worden afgeleverd.
Post-ervaringsgoed	Een goed waarvan de consument de kwaliteit zelfs na het gebruik ervan moeilijk kan evalueren.
Voorlichting	Commerciële communicatie die geen geneesmidde-lenreclame is.
Zorgconsument	Dit is de niet-professionele eindgebruiker van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen. Hij is zowel een patiënt als een consument.

